

De Heraut

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1882 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 16 April 1893. N°. 799.

Abonnementen: franco aan huis, per drie maanden f1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent.
Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaars, Fondirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam.
Advertentie: van 1 tot 6 regels 80 Cent; voor elke regel meer 15 Cent.
Aanvragen en vermelding van leidegaven en Verslagen van Vereenigingen 10 Cent per regel.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE, Abonnementen en Advertentie aan de ADMINISTRATIE van De Heraut, Amsterdam.
Inzendingen die later dan Donderdag 's namiddags te 12 ure worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Het negende Gebod.

ZONDAGSAFDEELING XLIII.

Gij zijt uit den vader den duivel en wilt de begeerten uwer vaders doen, die was een menschenmoorder van den beginne, en is in de waarheid niet staande gebleven: want geene waarheid is in hem. Wanneer hij de leugen spreekt, zoo spreekt hij uit zijn eigen: want hij is een leugenaar, en de vader derzele leugen. Joh. 8:44.

I.

Het negende Gebod loopt evenwijdig met het derde. Gelijk in het derde geboden wordt, dat we God niet in zijn Naam zullen aanroepen, zoo verbiedt het negende Gebod zulke aanroeping van den naam onzes naasten. Na de vergelijking, die we herhaaldelijk tusschen de geboden van de eerste en van de tweede tafel opstelden, mogen we ons thans wel ontlasten achten van de moeite, om dit breeder aan te toonen. Voor ons doel is het genoeg, zoo slechts de parallel tusschen den Naam des Heeren en den naam onzes naasten duidelijk op den voorgrond trede, en men alsoo uit het derde Gebod het noodige licht op het negende late vallen. Want wel wordt in het gebod zelf alleen gesproken van de één bepaalde zonde, om voor den rechter, als getuige opgeroepen, geen valsche getuigenis af te leggen tegen onzen naaste; maar gelijk bij alle geboden wordt ook hier alleen de eerste met name genoemd, maar tevens alle gelijkssoortige zonde er onder begrepen. Elk gebod beheerscht een eigen vak op het breede veld der zonde, en duidt dit dan aan, door de meest in het oog loopende zonde, die er toe behoort, met name te veroordeelen. Maar altoos met dien verstande, dat in dit één verbod alle zonde die er mee samenhangt of er gelijkssoortig mee is, veromvattend zij. Gelijk Christus zelf er ons in vooringing, heeft dus de kerke Gods bij elk gebod terug te gaan op den wortel, waaruit de in dit gebod bestrafte zonde opspoot, om nu voorts heel de zondige plante, die uit dezen wortel opkomt, onder hetzelfde oordeel te brengen. Ook onze Catechismus volgt steeds deze zelfde methode, en liet niet na, haar ook bij het negende Gebod toe te passen.

Om nu wel in te zien, waar de wortel van de hier gewaakte zonde ligt, moet ge teruggaan op de groote, alles beheerschende tegenstelling tusschen *waarheid* en *leugen*, en, om deze tegenstelling te vatten, wederom nauwkeurig letten op het onderscheid, dat er bestaat tusschen hetgeen is en hetgeen *gij denkt*. God de Heere heeft den mensch zoo wonderbaar geschapen, dat hij niet enkel een *reële*, *werkelijke* wereld om zich heen heeft, maar bovendien een *wereld der gedachten* in zijn bewustzijn omringt. Zelfs kunt ge voor een goed deel zeggen, dat ge aan de *wezenlijke* wereld niets hebt, zoolang ge ze niet eerst in de wereld van uw besef en bewustzijn hebt opgenomen. Wat ik op elk gegeven oogenblik feitelijk zie, hoor, voel of ruik ik, o, zoo onbeduidend en zoo weinig. Heel wat menschen hebben zelfs hun leven lang niets van de wereld gezien, dan hun eigen dorp, met hoogstens twee drie dorpen in den omtrek. Maar daarom

weten ze toch zeer wel, dat de wereld er is; daarom maken ze zich omtrent die wereld toch zekere voorstelling, en zijn ze dus in de wereld van hun gedachten feitelijk veel rijker dan in de kleinere, werkelijke wereld om zich heen. Van wat in de geschiedenis achter ons ligt, hebben we zelf niets bijgewoond, niets gezien, niets met eigen oor gehoord; maar daarom zijn we toch van kindsbeen af door de heldendaden van ons voorgelicht bezield. Niet omdat ze in de werkelijkheid voor onze oogen plaats grepen, maar omdat ze in verleden gedragen in de wereld van onze gedachten. Past men deze onderscheiding nu op heel ons leven toe, dan zal men gemakkelijk inzien, hoe de *wezenlijke* wereld voor de meesten onzer, o, zoo bitter klein is, en hoe we veel rijker zijn in de veel grootere wereld van onze gedachten.

Ziet ge dit nu eenmaal helder in, dan zult ge tevens beseffen, van hoe groot belang die wereld der gedachten, veel meer zelfs nog dan de werkelijke wereld, voor heel uw leven op aarde is. Slechts voor een klein deel worden de kinderen der menschen door de werkelijke dingen beheerscht, en voor een, o, zoo veel grooter deel door de voorstelling die in de wereld van hun gedachten leeft. Deswege komt dan ook die wereld van onze gedachten niet slechts bij onze werkelijke wereld bij, maar ze is tien-, twintig-, honderdmaal grooter. Ze omvat alle eeuwen; ze neemt alle land en volk in zich op; ze kan in zich begripen al wat door een menschelijk bewustzijn kan worden ingedacht van de dingen, die op de aarde en onder de aarde en boven de aarde in de hemelen bij God zijn. Als ge dus hoort, dat dit negende Gebod betrekking heeft niet op de *werkelijke* wereld, maar op de wereld van uw *gedachten*, zoo zult ge niet waken, dat het daarom *minder* gewichtig zou zijn, maar veel eer erkennen, dat het juist daardoor in gewicht stijgt.

Tevens zult ge nu inzien, wat de tegenstelling tusschen *waarheid* en *leugen* hier te beduiden heeft. In de werkelijke wereld dringt de zonde in door doodslag, echtheid, diefstal; maar in de wereld der gedachten en der voorstellingen dringt de zonde binnen door de *leugen*. Ook die leugen begaat doodslag, ontrouw, diefstal, maar dit alles niet in de werkelijke wereld, maar in de wereld der gedachten. Er is geen zonde denkbaar, die in deze wereld der gedachten niet wordt nagebootst of overgedragen, maar altoos ligt het mysterie der zonde op dit terrein in de ontzettende macht, die we ontvingen, om te kunnen liegen. En toch juist dat liegen behoort tot den eigen aard van de wereld der gedachten, zoodra ze in het zondige verloopt. Immers het onderscheid tusschen de werkelijke wereld en de wereld mijner gedachten bestaat juist hierin, dat in de werkelijke wereld de dingen ontstaan en bestaan buiten mij om, en dat ze in de wereld van mijn gedachten alleen inkommen als ik ze denk. Als er tien stukken goudgeld in een lade liggen, dan kan geen leugen deze tien tot acht maken. Ze liggen er nu eenmaal, en zoodra men ze natelt, blijkt feitelijk dat er tien zijn. Maar in de wereld der gedachten is dit heel anders. Gij hebt aan uw compagnon tien goudgulden beloofd op dien en dien datum; maar gij gaat het niet op schilt; ook was er niemand bij; en als het nu op uitbetalen aankomt, kunt

gij zeggen (dat vermogen hebt ge): Ik heb er u maar vijf beloofd. En nu zijn ze niet na te tellen, eenvoudig omdat ze nog niet in de werkelijkheid, maar nog slechts in de belofte, in het woord, in de gedachte bestonden, en gij de macht bezit, om in die wereld van uw gedachte de tien tot vijf te maken. Want wel kunt ge ook in de werkelijke wereld door opzettelijk een valschen schijn aan te brengen, een leugen ook in de werkelijkheid indragen; maar zulk een leugen is dan toch altoos uit uw bewustzijn voortgekomen, en kan, zoo men de werkelijkheid maar goed nazoekt, op staanden voet de wereld uit worden geholpen. Maar zoo is het in de wereld van uw gedachten niet. Daar zijt gij het zelf, die door uw indenken de dingen er in brengt, en dus het ontzettende vermogen hebt, om ze er *óf naar waarheid* in te brengen, *óf wel ze er valsche* in te dragen; zooda het is, of anders dan het is; naar *waarheid* of naar *leugen*.

Waarheden leugen zijn alsoo in heel ons leven twee machten, die in de wereld van onze gedachten om den triomf worstelen. De waarheid gaat voorop. Ze was er het eerst, omdat ze uit God is. Ze eerst daarna is de leugen als een valsche schepping van Satan in de wereld van ons denken ingedrongen. De waarheid was er eerst, en was er eerst alleen, zelfs nog eer ooit een enig mensch eenige waarheid had ingedacht. God de Heere zelf toch heeft een wereld van goddelijke gedachten, en zooda het in die wereld van goddelijke gedachten is, zoo is het waarheid. Daar nu de mensch naar den beeld Gods geschapen is, had ook de mensch het vermogen, om die waarheid uit God in zijn bewustzijn op te nemen. Zoolang Adam in den staat der rechtvaardigheid stond, was de wereld van zijn gedachten dan ook volkomen zuiver, en werkte als in een heldere spiegel de waarheid die in en uit God is. En wel een waarheid die alles omvatte, en die feitelijk een aldruk was van de Wijsheid onzes Gods.

Maar nu sluip in die wereld der gedachten de *leugen* in. D. w. z. de mensch ontwaart, op Satans inlijzing, dat hij die wereld der gedachten verschuiven, ja omkeeren kan, en dat, zoo hij maar zichzelf geweld wil aandoen, en tegen zijn God ingaan, hij feitelijk alles om kan keeren, door duisternis licht te noemen, en wat goed was kwaad. Zoolang de mensch aan waarheid hing en aan waarheid kleefde, was de waarheid voor hem door zijn God bepaald, en zooda de dingen in zijn besef opwaakten, zoo nam hij ze, wijl hij ze aldoor van zijn God ontving. Waarheid maakt volstrekt afhankelijk, want als ge aan waarheid kleeft, moet ge ze nemen zooda ze is, moogt ge er niets aan veranderen, en mist ge het recht, om iets, hoe gering en nietig ook, zelf te bepalen. Als ge waarheid lieft, wordt alles voor u bepaald, door Hem van wien gij afhangt. Verdriet u nu die afhankelijkheid, en bekruip u de lust, om te toonen, dat ook gij iets met kunt spreken, welnu dan ligt de zonde voor de deur. Dierste is niets noodig dan dat ge ontwaart, dat ge werkelijk de macht om te liegen bezit, en den boeten moed grijpt, om die macht der leugen te gebruiken. Eerst wist Adam nog niet dat hij liegen kon. In de waarheid te leven, was hem natuurlijk. Maar zoo kon hij niet blijven. Hij moest weten dat hij liegen kon, en dan

zijn God zoo liefhebben, dat hij desniettemin die ontzettende macht van de leugen afwees. De verzoeking van Satan in het Paradijs kon dus niet uitblijven, en ze kwam dan ook. Een verzoeking, die er feitelijk op neerkwam, om een andere voorstelling dan die der waarheid voor zijn oog te doen schitteren, de macht der leugen in Adams besef te doen opwaken, en hem de macht voor te spiegelen dat hij niet meer van de waarheid afhankelijk, maar vrijmachtig in de zedelijke wereldorde zou zijn. „Gij zult als God wezen, kennende het goed en het kwaad.” D. w. z. niet meer in diepe afhankelijkheid van Gods waarheid door Hem u gezegen laten, wat goed en wat kwaad is, maar vrij en onafhankelijk naar eigen lust en zin, wat goed en wat kwaad zal zijn, zelf bepalen.

En zoo staat er dan nu tweeërlei wereld van voorstellingen tegen elkander over. Eenerzijds die wereld van voorstellingen, die voor God geldt, en dus de *waarheid* is; en anderzijds een wereld van voorstellingen, die Satan hier tegenover heeft geplaatst d. i. de *leugen*. En terwijl God de Heere ons roept en lokt, opdat wij met ons bewustzijn in zijn wereld van waarheid zullen ingaan, beaamt, verlost Satan een iegelijk mensch, om met zijn bewustzijn tegen de waarheid Gods in te gaan en zich in die leugenachtige wereld der gedachten te versterken. Daarom zei Jezus zoo scherp van Satan: „Wanneer hij de leugen spreekt, zoo spreekt hij uit zijn eigen, want hij is een leugenaar en de vader zelf van de leugen”. De waan alsof we door de leugen in te denken vrij en onafhankelijk zouden worden, is dan ook niets dan zelfbedrog gebleken. Integendeel, door de leugen in te zwelgen, hebben we de oppermacht van den vader der leugen over ons hart erkend, en zijn we in het net van zijn list en bedriegerijen verzeeld geraakt. Niet wij toch maken de leugen, de leugen is uit hem. En al wat wij doen kunnen, is ons verstrikt laten in een wereld van leugenachtige voorstellingen, waarmee hij strijdt tegen God. Stond nu een iegelijk mensch hierin vrij, en had hij zelf te kiezen, zoo zou allicht de een voor de leugen, de ander voor de waarheid kiezen. Maar zoo is het niet. We vormen saam één geslacht. Onzer aller vader heeft voor de leugen gekozen. En hierdoor komt het, dat alle menschelijke bewustzijn in onwaarheid en leugen verstrikt ligt en blijft liggen, tot Gods genade er ons uitrukt. Alle mensch is leugenachtig.

Tot actie naar buiten komt deze wereld van gedachten nu door het woord, door uw spreken, door uw menschelijke taal. Ge kunt allerlei leugenachtige voorstelling in u omdragen, maar die niet uitkomt, en dus sluimeren blijft in uw hart. Maar brengt ge uw gedachten in woorden naar buiten, vloeden ze in uw taal over, en gaat uw getuigenis uit, dan wordt er een actie geboren, die uw leugenachtige voorstelling in gang doet vinden buiten u, en alsoo de leugen in u tot een macht in nog geheel anderen zin doet worden. Nu toch kunt gij, door zulk een actie, uw leugenachtige voorstelling in duizend harten doen overspringen, en alsoo tot een vonk doen worden, waardoor straks een groote brand uitlaat. Zoo kunt ge tegen de waarheid en voor de leugen met al de macht van het woord gaan ageeren. Zoodoende zult ge niet enkel meer een lijdelijk drager van de leugen zijn, maar

in Satans actieven dienst overgaan, en als een zijner trawanten het rijk der duisternis helpen uitbreiden; gelijk Jezus het van enkele zijner tijdgenooten seide: „Gij zijt uit den vader den duivel en wilt de begeerte uwer vaders doen, die in de waarheid niet is staande gebleven.”

Doch natuurlijk deze actie kan nu van tweeërlei aard zijn, al naar gelang er sprake is van de waarheid in de *zake* Gods en van de waarheid in de *zake* des menschen. Iemand kan een vijand en tegenstander van de waarheid zijn, en toch uiterst waarheidslevend. En omgekeerd kan iemand voor de waarheid Gods door het vuur loopen, en het toch in zijn dagelijkschen omgang vaak met de waarheid niet al te nauw nemen. Niet zelden zelfs heeft men uit liefde voor de waarheid Gods en om haar te verdedigen het vrome bedrog te hulp geroepen. Dit verstaat men nu niet, zoo men het onderscheid tusschen deze beide terreinen van de waarheid uit het oog verliest. Er is een waarheid, die betrekking heeft op de algemeene dingen die voor God gelden, die heel de orde des levens beheerschen, en alsoo ons gansche menschelek geslacht als zoodanig aangaan. Dit nu vormt het terrein van wat men gemeenlijk de *waarheid Gods* noemt, en het is op die waarheid, dat we het oog hebben, als gezegd wordt, dat alle kind des menschen uit de waarheid is uitgevallen; en waarop Jezus doelde, toen hij van zichzelf sprak: „Ik ben de waarheid.” Het is de waarheid in dezen zin, die uitgedrukt ligt in den Naam des Heeren, en het is tegen haar dat we zondigen, zoo we tegen den Naam des Heeren ingaan, dien aandrang van ijdelijk gebruikten.

Maar behalve dit bestaat er nog een geheel ander terrein van waarheid, dat gedeelt wordt, niet door den Naam des Heeren, maar door den naam des menschen, en het is voor het erf der waarheid in laatstgemelden zin, dat het negende Gebod pleit. Zoolow op het ene als op het andere terrein der waarheid toch moet voor de waarheid en tegen de leugen getuigd worden, als het van God geboden middel, om de leugen terug te dringen en de waarheid te sterken. De wereld van onze gedachten, de inhoud van ons bewustzijn, moet in ons woord, in onze taal uitgaan, om alsoo macht over anderen bewustzijn te erlangen. Het zeggen dat de waarheid zich zelf wel zal handhaven, is dan ook niets dan een machtspreuk der geestelijke traagheid, die slag op slag door de historie van ongelijk overtuigd wordt. Zoodra het dan ook een persoonlijk belang geldt, merkt ge wel, hoe deze machtspreuk steeds wordt op zij gezet, en een ieder mensch er voor opkomt, er voor pleit en er voor getuigt, dat geen onware voorstelling te zijnen laste bestaan blijve. *Getuigenis* moet er zijn, getuigenis in de *zake* Gods voor de voorwerpelijke algemeene waarheid (het derde Gebod); en getuigenis in de *zake* der menschen in al wat de waarheid omtrent personen en gebeurtenissen betreft (het negende Gebod). Wie in dit laatste getuigenis nu volijverig, getrouw en naar waarheid te werk gaat, *volbrengt* het negende Gebod. Maar wie dat getuigenis óf nalaat óf zwak aanbrengt óf van de waarheid afkeert, staat door dit gebod *geoordeeld*.

het Evangelie, zooda het behoort, een vrijmoedige belijdenis af te leggen. Hen, die hem niet konden verstaan, wees hij naar Boven, roepende: „Broeders, denkt aan Hem, die daar boven in den hemel is.” De dienaren des gerechts hielden hem voor een Lutheranen en wierpen hem op den wagen. Ja, toen zij in het dorp Linsen aankwamen en hem daar door het volk als den gevaarlijksten Lutheranen hoorden aanklagen, bonden zij hem nog steviger dan te voren.

Te Meaux werden de martelaren weer op het martelplaatje gepijnd op de pijnbank. Doch zij verrieden niemand.

Den dag daarna duns begonnen de twee dokters, die medegekomen waren, met hen te twisten, vooral over het Avondmaal.

Daarop werd hun voorgesteld te biechten. De belofte, dat hun de tongen niet zouden uitgesneden worden, indien zij biechten, bewoog een zevental voor dien prijs de pijn af te koop.

Dat deze zwakheden de anderen smartelijk aandeed, wie kan er aan twifelen.

Magnin en Le Clerc werden het eerst de tong uitge-sneden en op een horde naar de strafplaats tegenover het huis van Magnin gevoerd. Hen volgden de 12 anderen op een wagen. Daarop kwamen de niet-ter dood veroordeelden. Onder lofzangen aan den Heere, ondergingen de martelaren hun doodvonnis. Des anderen daags werd een processie gehouden, die op de martelplaats stilstaaf, om nog eens over de dooden het doemvonnis van Rome's kerk uit te spreken. Het schaadde hen echter niet, zij hadden reeds getriumfeerd.

DE GAAY FORTMAN.

De martelaren.

CXX.

PIERRE LE CLERC.

Van de stad Meaux hebben wij in deze geschiedenis der Martelaren reeds meermalen gesproken. Immers heeft God in deze stad reeds vroeg het woord der waarheid weer doen opleven. De bisschop van Meaux Bricconnet, werkte in Gods hand hiertoe krachtig mede. Hij viel echter weer terug in de dwalingen der Roomsche kerk. Desniettemin bleef er een kring van mannen en vrouwen, die aan de waarheid der Schrift zich hechten. Deze waren niet veel edelen en machtigen, de meesten handwerklieden als kaardiers, voliers enz. Sommigen hunner werden verband, anderen gepeeseld of verbranden. Om de geloovigen te beletten in het openbaar het Evangelie der genade te verkondigen geschiedde dit. Deze zege werd vooral door de Franciscaner-monniken verkregen, zoodat de geloovigen niet anders dan in het diepst geheim durfden samen te komen nu eens in een of andere woning, dan weer in een bosch, dan weer elders. Die onder hen het meest goeioend was in de Schrift ging voor. Daarna werd er gebeden om moed en volharding, terwijl men elkaar troostte met de hope, dat spoedig in Frankrijk het Evangelie zou zegevieren. Toen deze verwachting dagelijks kleiner werd, omdat Rome's bijgeloovigheden hoe langer hoe meer aanhangers vond, besloten de geloov-

vigen als kerk van Meaux op te treden. Dit gebeurde in 1546. Omstreeks 40,50 leden voegden zich bij de kerk. Nadat dezen eenige dagen in vasten en bidden hadden doorgebracht, kozen zij eenen herder en leeraar, namelijk Pierre le Clerc, kaarder van zijn ambacht, desniettemin bijzonder goed thuis in de Heilige Schriften. De nieuwe dienaar des Woords kweekte zich met ijver van zijn ambt. Des Zondags werd in het huis van Etienne Magnin de Schrift verklaard, gebeden en Psalmen gezongen. Soms werd ook het Avondmaal gevierd.

In korten tijd wies het aantal leden der kerk tot 3 à 400 menschen. Dat werd oorzaak, dat zij niet langer verborgen kon blijven. Eenige welkenkenden waarschuwden de geloovigen, dat hunne vijanden op de loer lagen, maar zij werden niet bevreesd. Het was de Sate September van het jaar 1546, toen de magistraat verwittigd werd, waar de geloovigen samenkwamen. Terstond gingen zij en de ambtman met zijne dienaren alsmede de provost en zijn knecht naar het huis van Magnin. Binnengaande vonden zij Le Clerc, die aan zijne hoorders een gedeelte van 1 Cor. verklaarde. Een oogenblik stonden zij verwonderd. Toen vroeg de schout, wat zij daar deden. „Wat gij ziet,” hernam Le Clerc, „hebt geduld tot wij klaar zijn.” De anderen riepen: „Terug, gij moet naar den kerker,” waarop Le Clerc weer sprak: „Laat ons gaan waar het den Heere behaagt.” Zonder tegenspraak liet de leeraar zich binden. Dit gebeurde ook met omstreeks 62 mannen en vrouwen. Een jong meisje, dat gebonden werd om geen andere reden dan omdat zij in dat gezelschap gevonden werd, vroeg, of zij tegenover haar denzelfden ijver getoond zouden hebben indien zij haar in een boordel hadden gevonden. Men legde haar het zwijgen op, en voerde de gevangenen, die Ps. 79 zongen, naar de kerker.

Allerlei beschuldigingen werden tegen hen ingebracht, een der ernstigste was, dat zij het Avondmaal hadden durven houden. Kort daarna werden zij op wagens gebonden als schapen en naar Parijs gevoerd. De rechtbank, die over hen vonnis velde, veroordeelde veertien der gevangenen ten vuurdood. Zij waren P. le Clerc, Etienne Magnin, Jacques Bouchébec, Jean Brisebarre, Henri Hutinot, Thomas Honnoré, Jean Baudouin, Jean Fleische, Jean Piquery, Jean Matheois, Philippe Petit, Michel Caillon en François Leclerc. De overigen, die niet zoo vast als zij in de belijdenis hunner leer waren gebleven, ondergingen niet zulk een zware straf. Sommigen werden gepeeseld, anderen gebannen, anderen waren slechts toeschouwers van den dood der 14 martelaren. Bovendien werd het huis van Magnin, waar de geloovigen zoo dikwijls samen vergaderd geweest waren, aan den grond gelijk gemaakt. In zijne plaats verrees een kappel. Natuurlijk werden de goederen der veroordeelden geconfisqueerd. Blijven wij nog een oogenblik bij de 14 martelaren stilstaan. Nadat zij nog menige beproeving doorstaan hadden, werden zij eindelijk weer op een wagen naar Meaux vervoerd, waar het vonnis aan hen voltrokken zoude worden. Naast den wagen reden twee leeraars der Sorbonne, Maillard en Picart, die niet ophielden hun hoofd te breken en hen zoo van het geloof af te trekken. Pierre le Clerc kon dit niet langer aanhooren en zeide ten slotte tot Picart: „Ga van ons af, Satan, laat ons aan onzen God denken.”

Doch niet alleen smart en smaad hadden de martelaren te lijden. God mengde in hunnen bekeer meer dan eens een zoeten druppel. Zoo kwam hun 3 mijlen van Parijs een eenvoudige wever, een geloovige, hun tegemoet en vermaande hen: „Mijne broeders en vrienden, weest welgemeend en steek van hart, weest niet verward om van

en, Zilveren
ENINGEN.
ngatiekoers.

IE.

0.10.

ding,

verhaal van
dingen van
zullen het

m, en wordt

SER.

Book

EON.

een vrien-
us Christus.
laatste wer-
tschets f 0.60
ans slechts
Goedkooppe
ling franc
of f 1.-

t en stellig
d dus niet

eit.

waarop de
12½ jaar
zo October
ieuwe kerk
te rede van
hebbende
in omvang-
h nog met
misschien
schoone
d gevoeld,
er gunst in
het achthal
aan. Stor-
engegegan-
aren haar
en maken,
enden, die
ar houden.
r in menig
oet; maar
ard. Twee
ran groote
in aan den
te vele
te mannen,
eren tijd in
en in kerk
r stichting
d weer tot
ensterrein.
dschap de
ormeerde
Vrije Uni-
o noemen.
n ons va-
len wonen,
eler gebied
ortbestaan
rd aan den
er belieft
niet verge-
ren aan
het begin
chten met
lering van
n.
HOVV.

fortuin uit
f 8, uit
f, samen
adskanaal
ld uit Om-
den heer
m heer A.
te Alphen

f 15.-

* 4.81½
* 10.58
* 5.19½
* 5.52½
* 1.06½
* 2.35½
* 3.14
* 3.43
* 1.-½
* 4.37½
* 7.35½

f 64.74
P. Ver-
30.

neeter.

ik onder
leven.

UKKERIJ
AM.

En toch moet om het terrein waarop dit gebod heerscht, met vasten blik te kunnen overzien, nog een opmerking van gewicht aan het gezegde toegevoegd. Een legitiem stelt prijs op een *goeden naam*, staat op wat hij *zijn* eren noemt, en schrijkt zoo hij hoort, dat er een *min goed gerucht* van hem uitgaat. Na scheelt de belekenis van iemands naam en zijn eren naar de belekenis van zijn persoon. Er zijn enkele personen, wier naam door heel de wereld uitgaat; er zijn er die een Europeeschen naam wisten te verwerven; anderen zagen hun naam uitgaan tot de grenzen van hun eigen vaderland; er zijn stadsberoemdheden en dorpsberoemdheden; maar er zijn er ook velen wier naam schijn blijft in den zeer engen kring van hun familie, hun bekenden en hun gezin. Het verschil in afmeting tusschen naam en naam is dus onder menschen ongelooflijk groot. Soms omvat deze naam de wereld, en een andermaal komt ge iemands naam niet dan met moeite in zijn eigen dorp, op het spoor. Maar, hoe die naam zich ook beurtelings moge uitzetten of inkrimpen, toch gevoelt een ieder dat hem in zijn kring, zij die nu groot of klein, aan een goeden naam, aan een naam met eere, o, zooveel gelegen is. Er vormt zich altoos om ons heen zekere publieke opinie omtrent onzen persoon, die voor onzen vrede, voor ons verkeer onder menschen, en voor onze toekomst van de grootste betekenis is. Immers niet zoals we zijn, maar zoals we leven in de algemeene voorstelling, zoo bestaan we metterdaad voor onze medemenschen; naar dien maatstaf wordt met ons aangerekend; op dien prijs worden we geschat.

Zoo is dus deze publieke opinie omtrent ons een onzichtbare afteekening van onzen persoon in het bewustzijn van onze medemenschen; de band die onzen persoon aan de wereld van hun gedachten verbindt; en daardoor een der machtigste factoren waardoor ons levenslot beheerscht wordt. Persoonlijk staan we meestal slechts met een kleinen kring in nauwere gemeenschap; van aangezicht tot aangezicht kent slechts een kleine groep menschen ons; en nog minder in aantal zijn ze, die ons genoeg van nabij kennen, om werkelijk over ons te kunnen oordeelen. Maar veel breder is de kring van personen, in wier wereld van gedachten we toch bestaan en voortkomen, en in wier bewustzijn we dus zekere gestalte hebben erlangd. En hierdoor vormt zich in algemeenen zin wat men noemt *onze naam* onder menschen. Onzen eigen bewustzijn is als een spiegel, waarin wij het beeld van onze medemenschen opvangen, en zelf worden we wederkeurig opgevangen in den spiegel van het bewustzijn onzer medemenschen. Dit maakt dat men over ons spreekt, dat men zich een opinie over ons vormt, en zoo dikwijls iets in ons de aandacht trekt, een oordeel over ons valt. Door het uitspreken van de opinie en van al zulk oordeel, vormt zich dan van lieverlee zekere vaststaande voorstelling over onzen persoon, en het is alzoo dat onze naam onder de menschen tot zekere vastheid komt.

Daar nu van dezen goeden of slechten naam zoo naamloos veel voor ons afhangt, blijkt genoegzaam op wat bedenkelijke wijze onze medemenschen ons in hun macht hebben. Beoordeelen ze ons gunstig, hebben ze met ons op, en schenken ze ons alsoo een *goeden naam*, dan verkrijgen ze ons met wat naar luid van de Schrift beter is dan olie. Maar ook, zijn ze ons ongunstig, hebben ze iets op ons tegen, en geven ze ons alsoo een *slechten naam*, dan breken ze daardoor ons geluk. Hierin nu zou niets steken, zoo de vierschaar van deze publieke opinie zuiverlijk en naar de waarheid in het binneste oordeelde. Maar natuurlijk dat *kan* ze niet. Ze moet wel op den schijn afgaan, haar oordeel moet wel rusten op onze ontvangen indruk; harten en nieren proeven kan ze niet. Doch niet alleen, dat ze niet bij machte is, om een rechtvaardig oordeel te vellen, en daardoor in zoo menig geval veel te gunstig, en in menig ander geval veel te ongunstig oordeelt, maar ook wordt ze niet zelden op een dwaalspoor geleid door opzettelijke toelagen. Die opzettelijke toelagen kan uitgaan van een concurrent, van een tegenstander, van een persoonlijk vijand, die zich op ons wreken wil, of er belang bij heeft, om ons te drukken. Maar hij kan ook uitgaan van uzelf, als ge niet opzet het ééne doet en het andere laat, om aan uw medeburgers een gunstigen indruk van uzelf te geven, of wat een ongunstigen indruk geven zou te bedekken. Of eindelijk kunnen er in de publieke opinie zelve dijn veeren werken, die tegen uw streven en bedoelen ingaan, en daarom zich vijand tegenover u stellen. Voegt ge hier nu bij al hetgeen ook zonder opzettelijke toelagen, door misverstand, bij vergissing, bij ongeluk den schijn tegen u kan doen rijzen, en alzo u een beeld in ongunstig daglicht plaatst, dan besefte ge wat ontzettende macht uw medemenschen door die publieke opinie, d. i. door den goeden of slechten naam dien ze u geven, over u uitoefenen, en hoe ge in de meeste gevallen eigenlijk machteloos aan hun wilkeur zijt overgeleverd.

Er is ons, door dien naam, door die opinie over elkander, zulk een doodelijk wapen tegen elkander in handen gegeven, dat de aanranding van iemands naam wel tot een der ergste zonden moet gestempeld worden. En wij nu de Heere wist met kwaad met name deze zonde onder menschen vrouwen zou, wat gif ze zou mengen, wat tranen ze zou doen schreien, en wat zedelijke verwoesting ze zou aanrichten, daarom heet Hij aan het gebod: *Gij zult niet dooden, niet echtreken, en niet stelen, ook nog dit vierde: „Gij zult geen valsche getuigenis geven tegen uw naaste”* toegevoegd, omdat eerst als ook *onze naam*

bescherm is, ons leven onder menschen veilig start. Ook in dit gebod spreekt goddelijke barmhertigheid.

KUYPER.

„Doch zij deden naar hunne eerste wijze.”

Doch zij hoorden niet, maar zij deden naar hunne eerste wijze. 2 Kon. 17: 40.

„Zal ook een moorman zijn huid veranderen?” vraagt de Heere. Wij zouden zeggen: Kan een neger ooit blank worden als een Europeaan? En om dezelfde gedachte nogmaals aan te dringen, voegt de Heere er bij: „Of zal een luipaard ooit zijn vlekken verliezen?” Twee anspijkende vragen, die natuurlijk niet op den neger en den luipaard, maar op den mensch in zijn stand voor zijn God doelen; want er volgt op: Als dat kon, als die neger blank en de luipaard zonder vlekken kon worden, „zoo zoudt gij het goede kunnen doen, die geleerd zijt kwaad te doen.”

En deze onmacht, om onze natuur om te zetten, was zelfs onder de Heidenen, die God niet kennen, reeds zoo diep gevoeld, dat men te Rome een dichter hoorde zingen: „Al jaagt ge de kwade neiging van uw natuur met een hooivork uw hart uit, toch sluipst ze altoos weer naar binnen.”

En nu is dit onder het genadeverbond zeer zeker anders.

Wat niet de mensch vermocht, vermag de Heere; en door zijn wonderde wedergeboorte, gevolgd door de afsnijding der zonde in het sterven, brengt hij het metterdaad te wege, dat eens, na den oordeelsdag, een gehele schare van verkorenen die niemand tellen kan, zoo zelf als *nieuw* voor den Troon zal schitteren, daar ze toch vroeger één voor één zwaarder dan de moorman in hun ziel waren; of ook dat ze *zonder de ziele of rimpel* voor Gods aangezicht zullen verschijnen, daar ze toch vroeger een hart hadden, als een luipaard zoo gevlekt.

En al is dit nu nog niet zoo in de volle uitwerking, toch is het reeds waar in de klem en in den wortel. „Wie uit God geboren is, roept de apostel Johannes triomfeerend uit, zondigt niet, en hij kan niet zondigen, want het zaad van God blijft in hem.” Juist dus wat hij Jeremia betuigt wordt, dat de mensch *niet kan*: „Goed doen hoewel hij kwaad geleerd is”, dat brengt God in den mensch door zijn genade tot stand.

Er zijn er die licht opvingen van boven, en dat licht schijnen laten, en om wier wilze verheerlijkt wordt hun Vader die in de hemelen is.

En toch, ook al belijdt Gods kind dit volmondig en met een Amen der dankzegging, toch blijft er ook bij die heerlijke beïdenis altijd iets over dat hem beklemt.

De zucht, om geheel heilig, heilig ook in de uitwerking, reeds hier op aarde te wezen, komt zoo vanzelf in zijn hart op.

O, Wat zou dat heilig wezen, als een verlost zondaar, met de eerste geloofsartikelen, niet alleen uit de toerekening van zijn schuld, maar ook uit alle gemeenschap, aantaking en besmetting van de zonde uit was.

Neen, het is haast niet in te denken, maar stel het u toch eens voor, wat hemelse weelde dat zijn zou, als geen de minste lust of neiging tot zonde ooit ons meer bekoort, als elken morgen, en elken avond niet anders dan de reinste lust en liefde, om God te dienen, onze ziel verteerd, en als het volkomenste evenwicht onafgebroken één heilige harmonie in ons in- en uitwendig leven bewaarde.

Dat zou de hemel op aarde wezen, niet waar?

Daarmee zou u hier reeds de rijke vervulling zijn in den schoot geworpen van al wat ge eeuwiglijk voor uw ziel van uw God wacht.

Te veel, te groot, te rijk ware zulke weelde voor uw leven op deze beoodeelde aarde. Maar daarom toch een heerlijke gedachte, waarnaar ons hart soms in verterend heimwee uitgaat.

Maar laat ons nuchteren zijn.

Zoo is het niet. *Zoo kan* het nog niet wezen. Zoo heeft God het hier op aarde voor zijn kinderen nog niet gewild.

De wereld blijft nog verlokken. Ons eigen vleesch blijft ons nog bekoren. Satan gaat voor ons zijn sluiken te spannen. De inwonende zonde druppelt nog telkens gif in ons levensbloed.

Vandaar ons worstelen, vandaar ons strijden, en alleen wie in dien strijd volhardt tot den einde toe, wordt eens gekroond als overwinnaar.

Maar nu is er iets, dat bij deze nawerking der zonde zeer sterk in het oog valt, en dat is, dat Gods kinderen, ook als ze na hun toebereiding weer struikelen, dat altoos *doen op de eerste wijze*, gelijk het in het woord van Koningen heet, dat we hierboven schreven.

„Zij deden weer naar hunne eerste wijze.” Dit wil dan zeggen, dat een kind van God, ook na zijn bekeering, niet slechts in het algemeen neigingen tot zonde in zich voelt opwellen, maar dat het altoos zijn persoonlijke zonden zijn die terugkeeren.

Wie vroeger in zonde van hoogmoed viel, valt weer in zonde van hoovaardij. Wie eertijds onder zijn zelfucht bezweek, valt weer in de strikken van zijn egoïsme. Wie leed aan zonde van zinnelijkheid en ijdelheid, laat zich weer bekoren door wat voor oogen is. Wie een geldwolf was, valt weer in de afgodrij van Mammon. Wie met heerschzucht tobde, wordt weer overmand door diezelfde toebde. Kortom, het blijft altoos de oude boze kennis die terugkeert. Zonde van dezelfde soort. Een zelfde kant van het hart die bloot altoos weer zondigen naar dezelfde wijze.

En dat juist werkt zoo ontmoedigend, en stoort voor zoo menig kind van God de verzekering van zijn heilzaam.

Zie, hij is nu tot God bekeerd. En immers in die ure der bekeering heeft hij Satan en de wereld afgezworen, maar om den Heere zijn God te dienen, en Hem lief te hebben met zijn geheele hart. En toen hij de zonde afzwoer, heeft hij niet maar zekere zonden in het algemeen afgezworen, maar daarbij vooral en met name gedacht aan de zonde die hem duister het meest in zijn consciëtie had aangeklaagd.

Wie ook ooit weer in zijn hart werd toegelaten, die boze vijand zijner ziel zou nooit weer gastvrijheid erlangen.

En nu, een korten tijd liet die zonde ook af en het scheen of haar bekoring had opgehouden.

Ieste is diezelfde oude boze zonde toch weer komen aankloppen, en het hart van Gods kind heeft, zoo al niet ingewilligd, dan toch gevoeld, dat het aan die zonde nog banden had.

En toch, als we dieper in het wezen der zaak doordringen, moet dat u niet ontmoedigen, maar eer uw moed verwakkeren om te dapperen en te volhardender te strijden.

Wat toch is de toestand? Zonde, zonder naam, zonder eigen karakter, zonder stempel van een eigen soort, bestaat er eenvoudig niet onder de menschen. Evenmin als ge kunt zeggen, dat is een boom, zonder meer, omdat elke boom een eik, een beuk, een peppel, wilg of wat niet al is, zoo ook kunt ge niet zeggen: Dit is nu de zonde, om de eenvoudige reden, dat alle zonde steeds of zonde van hoogmoed, of van zinnelijkheid, of van egoïsme enz. is.

Het kan dus niet anders, of ook in u moet de zonde wel een bepaalde gestalte, een bepaald vorm aannemen. Zonde van een bepaalde soort, een eigen strekking, een eigenaardige tint en kleur zijn.

En dit nu gaat niet bij geval, maar hangt samen met uw bloedmenging, met uw geslachts-traditieën, met uw karakter, met uw aangelegenheden, met uw talenten, met uw opvoeding, met uw omgeving, met uw beroep, met uw lief en leed, dat ge ervaren hebt.

In de wedergeboorte vernietigt en vernietigt God de Heere niet, wat Hij in uw schepping in u verordeneerd had; maar Hij *Afzwoert* het ingezekene, en brengt al wat naar u voor-verordening bij u voort, in u terug.

Al het eigenaardige van uw persoonlijkheid behoudt God dus in uw wedergeboorte. Gij moet niet maar een kind Gods worden, maar een *bepaald* kind Gods. Een kind Gods van een eigen soort, met een eigen stempel, anders dan elk ander kind Gods.

Gelijk er aan een boom geen twee bladen volkomen gelijk zijn, zoo vindt ge ook in geen gezin twee kinderen die precies eender zijn. Er is altoos verschil, onderscheid, scheikering. De een is anders dan de andere.

En zelfs in den minst scherp geteekende, is altoos iets persoonlijk.

Welnu, zoo zal het dan ook zijn in het Vaderhuis, daarboven, als God eens al zijn kinderen thuis heeft. Want ook dan ontvangt een kind Gods een witten keursteen, en op dien keursteen een nieuwen naam, dien niemand kent, dan die hem ontvangt. Wat zeggen wij, dat er in ieder kind Gods een eigen mysterie zal overblijven, waardoor hij van alle andere kinderen Gods verschilt, om altoos op een eigen wijze niet als één uit velen, maar met een eigen stem om een eigen toon eeuwiglijk zijn God te kunnen verheerlijken.

Maar hiermee verandert dan ook de indruk, dien het terugkeeren van de oude verleiding, het weer lokken van derzelve zonde, op uw innerlijk leven moet teweegbrengen.

Gij hadt in uw bekeering uw persoon prijs gegeven, om zonder meer een kind van God te worden. En nu komt uw God u zeggen en toonen, dat Hij hoogere gedachten over u heeft. Dat Hij uw persoon niet prijs gaf, maar in uw bekeering staande hield, en dat het heilig doel van zijn genade is, om juist u, met uw eigen karakter, met uw heiligheden, met uw persoonlijkheid, maar dan gewijid, met uw eigenaardige neiging, maar dan volkomen gelouerd, Hem tot prijs, eens in zijn hemel te doen ingaan.

Juist in die droeve, bittere ervaring, dat de oude zielevijand terugkeert, ontdekt God de Heere u dan aan u zelf.

Zóó en niet anders is de vorm, dien hij u de zonde aannam, en altoos weer zal aannemen, omdat zóó en niet anders de eigenaardige structuur van uw persoon is, en ge hierdoor aan uw zonde altoos die bepaalde kleur geeft.

Maar dan verlevendigt dit ook juist den moed, in steek van u te ontmoedigen.

Dit toch weet ge wel, dat in ieders natuur en persoon juist die wapenen schuilen, die tegen zijn natuurlijke vijand het meest doeltreffend zijn.

Reeds in de dierenwereld ziet ge, hoe God aan elk dier juist de wapenen gaf, die tegen zijn vijand het doeltreffendst zijn.

En zoo is het ook hier.

Tegen een onbekenden vijand is het moeilijk strijden, maar tegen uw ouden vijand, dien gij van der jeugd af kent, is de strijd u niet vreemd. Gij kent dien vijand. Gij kent zijn lagen en verlokkingen. Gij weet tijd en plaats en gelegenheid, waarin hij u overwon. Gij kunt hem daarom zooveel lichter ontwijzen, en voort u bij den strijd den voordeligsten stand nemen. Gij kunt tegen hem waken. Ge kunt uw God tegen hem bidden. En na geboden te hebben kunt ge tegen hem strijden.

Tegen hem strijden met bitterheid, om de wonde die hij u sloeg. Met wraakzucht in het hart, om hem zijn vroeger geweld te vergelden. Met heilige eerbied, om nu, nu er een andere kracht in u werkt, niet weer onder te liggen.

Want vergeet niet, is het waar dat uw zonde altoos weer op de oude persoonlijke wijze zal werken, ook uw God werkt met zijn genade op het eigenaardige van uw karakter en uw persoon in. Ge ontvangt dus niet maar genade, maar een bepaalde soort van genade. En ook die genade vergist zich niet, maar is op uw persoon berekend.

En daarom, verlies u niet in ijdele klacht, en zweef niet over de oppervlakte van uw leven; maar zie het helder in, dat de zonden altoos, tot uw dood toe, uw bepaalde zonden blijven zullen. En in steek van ontmoedigd te worden, zult ge *dubbelen moed* grijpen, en het zal uw lust en uw vreugde worden, in „Heeren kracht, juist die bepaalde zonden te weerstaan.”

KUYPER.

Amsterdam, 14 April 1893.

Mr. Guyot.

De heer Mr. Guyot zond ons een afdruk toe van het *Groningsch Gemeenteblad*, waarin o. m. op bl. 247 staat afgedrukt, wat hij in den Groningschen gemeenteraad sprak, naar aanleiding van de kwestie over de toelating in het Gasthuis.

Die conventioneel moesten volgens de stichtingsoorkonde zijn van „de Gereformeerde religie”, en nu stelden Brg. en Weth. voor, hieronder te verstaan, „de leden der Nederlandsche Hervormde kerk”.

Blijkens het door hem zelf gecorrigeerde verslag, zei nu Mr. Guyot hiervan o. a. het volgende:

Spr. komt op tegen de zienswijze dat „behoorende tot de Gereformeerde religie”, wil zeggen: „behoorende tot de Nederlandsche Hervormde kerk”. Men zegt: zij die oudtijds behoorden tot de „Gereformeerde religie”, dat waren zij die tot de toenmalige Staatskerk behoorden. Aan die kerk is opgevolgd de Nederl. Hervormde kerk. Alzo slechts leden der kerk kunnen in bedoelde gasthuizen geplaatst worden.

Maar nu vindt men niet in één, maar in talloze resolutiën, zoowel vóór als na de revocatie van het Edict van Nantes, dat iemand wegens de gereformeerde religie uit Frankrijk gevlucht, zich om die religie vrijelijk te kunnen exerceren, hier neergezet heeft en hem het burgerrecht of andere gunsten door de stad verleend worden. Deze personen sloven zich niet bij de staatskerk maar bij de Fransche kerk aan, die kon na de revocatie een zelfstandig bestaan kregen, eigen predikanten, eigen kerkeraden, eigen armenzorg had.

Naast de Staatskerk bestond dus nog een andere kerk wier leden ook behoorden tot de „Gereformeerde religie”. Niet uitsluitend de leden der Staatskerk behoorden alzoo tot die religie. Minstens ook zij die tot de Fransche kerk behoorden.

Spr. geloof daarom dat aan de uitdrukking „behoorende tot de Gereformeerde religie” staat „Gereformeerde religie”, niet Gereformeerde kerk — een ruime beteekenis moet worden gehecht, dat daaronder moet worden verstaan „personen van de protestantsche geloofsbeïdenis”, waaronder even als oudtijds onder het woord Gereformeerden niet begrepen waren en zijn Mennonieten, Doopsgezinden, Katholieken en Israëlieten. Met het oog op de omstandigheid, dat naast de staatskerk een andere kerk bestond, wier leden ook behoorden tot de „Gereformeerde religie”, gaat het niet aan te zeggen, zoals in het advies van burg. en weth. wordt gezegd, dat „behoorende tot de Gereformeerde religie” wil zeggen: behoorende tot de Nederl. Herv. kerk.”

Hieruit blijkt alzoo, dat deze rechtgeleerde, tevens rechter te Groningen, metterdaad in de sonderlinge dwaling verkeerde, en nog verkeert, dat de Waalsche kerk, omdat zij een eigen kerkeraad heeft, niet behoort tot de Nederlandsche Hervormde kerk, en oudtijds niet behoorde tot de Staatskerk.

Hoe ongerijmd dit nu is, verischt geen betoog. Een kenner der historie en van ons huidige kerkrecht moet, dat de Waalsche kerken, hoewel in taal verschillend, wel terzake behoorden tot de Staatskerk, en nu nog behooren tot de Nederlandsche Hervormde kerk.

De Perk, Waalsch predikant, is zelfs voorzitter der Synode van deze kerk.

Even ongerijmd is het, dat Mr. Guyot het ook nu nog blijft voorstellen, alsoi „Gereformeerde religie” ooit kon doelen op allen die van *Protestantsche* geloofsbeïdenis zijn. Of zijn de Lutherschen dan geen Protestanten? En acht Mr. Guyot dan heusch dat ook de Lutherschen van de Gereformeerde religie zijn?

Toch schijnt Mr. Guyot, zelfs na onze critiek, zijn historische en statistische fouten nog niet in te zien.

Althans hij zond ons het officiële verslag toe met een briefje op zoo hoogen toon, als ware hij de beleedigde onschuld.

Nu, we zullen hem van dit nummer van ons blad ook een exemplaar toezenden.

Hij kan nu niets meer tot zijn verdediging aanvoeren. Hij zit zoo vast als een muur.

Zijn eigen verklaring hebben we nu afgedrukt, niet een courantenverslag, en in dat officiële verslag staat zijn dubbele blunder.

Onze conclusie blijft derhalve, en vrage als nog, wat te oordeelen van onze rechtszekerheid, als zelfs een rechter alzoo over kerkelijke zaken oordeelt?

En of Mr. Guyot nu den zedelijken moed zal hebben, om te erkennen, dat hij ongelijk had?

We zullen het afwachten.

Siechts dit ééne blijkt intusschen, dat hij namelijk, zoo dit verslag woordelijk is, althans niet, gelijk de *N. Prov. Gron.* hem zeggen deed, ook nu nog van een Staatskerk had gerept.

Dit nemen we dus terug.

Vertrek van Ds. Beuker.

Tot ons leedwezen sagen we, dat Ds. Beuker een beroep naar de Gereformeerde kerken in Amerika heeft aangenomen.

Want wel misgunnen we aan onze zusterkerken in Amerika zulk een aanwinst niet, maar een man van zijn invloed en positie kan toch ook hier te lande zoo moeilijk worden gemist.

Dat Ds. Beuker nu dan zeer scherp tegen de *Heraut* zou zijn, beliet ons niet dit uit te spreken.

Onder het lezen van die critiek gevoelde een ieder toch, dat er noch Rechtshereij noch hoogheid noch persoonlijkheid najver achter schoof, maar dat Ds. Beuker sprak gelijk hij deed, omdat hij de dingen zóó en niet anders zag.

Die critiek wondte daarom niet en verwijderde niet, maar bracht ten leste over en weder tot gerijpte overtuiging.

Gaat nu zulk een man van ons, dan wordt althans aanvankelijk het evenwicht wel wat verbroken. Er staat een duciaal minder, waaraan het scheepje der kerk gemeerd kon worden. En ook het broederhart lijdt gemis.

Waar dan nog bij komt, dat de *Vrije kerk* haar redacteur verliest, en daarmee het aantrekkelijke van het altoos goed gestelde *Een en ander*.

Toch hebben we Ds. Beukers besluit te eerbiedigen, dat geheel door familieoverwegingen gemotiveerd schijnt.

Reeds veel dat hem na aan het hart lag, was hem naar Amerika voorgegaan. Thans volgt hij zelf.

En nu dit eenmaal zoo is, durven we de hopen koesteren, dat hij nog een middel in Gods hand moge zijn, om de eere van het Calvinisme op kerkelijk, theolo-

gisch en kerkrechtelijk gebied in Amerika te doen rijzen.

Verantwoording.

Zonderling genoeg is in den *Gymnasialen Boekhandel* te Zetten een *Verantwoording* verschenen, niet over de directie van het Gymnasium, maar over de leiding door Ds. Van Lingen gegeven aan de afscheuring, die hier en daar van onze Gereformeerde kerken, uit de actie van 1834, plaats greep.

Geheel zwijgen over dit vlugschrift willen we niet. Toch mag er ook niet te veel van gezegd.

Iemers, moet aan Ds. Van Lingen toegezegd worden, al wat hij in deze bladzijden drukken liet, en werd hem daarbij de eisch aangelegd van den theoloog, den man van historie, en den paedagoog, dan zou het oordeel zóó overbiedend hard en derwijs in zedelijke zin vernietigend moeten zijn, dat wij ons wel wachten zullen, zulk een conclusie ten laste van een man, die steeds onze sympathie had, op te maken.

Ook komt het dan ook voor, dat we in dit geschrift met een dwang voorstelling van dwepzucht te doen hebben; en dwepzucht, die historie leert het, maakt blind, en heeft ten gevolge, dat men zijn eigen doen en het doen van anderen in ten geheel valsche beeld der verhouding voor zich kijft.

In zulk een geval nu wacht men.

Men wacht al, tot deze overprikkelde toestand weer voor kalmer, nuchterder zin heeft plaats gemaakt. Wat u anders wonden en beleedigen kon, deert u niet. En als straks de blinddoek van de oogen valt, dankt u weer tot zich zelf gekomen broeder u, dat ge u zoo broederlijk jegens hem gedroeg.

Sechs door een drietal voorbeelden willen we deze onze houding motiveeren.

Onder de tien duigenaamde gronden van scheuring, luidt punt twee aldus: „Wij mogen ons evenmin als voor onze personen, voor onze kerk schuldig maken aan verloochening van den naam van onzen dierbaren Heiland”.

Hiermede is bedoeld, dat in de weglating van het woord „Christe IJke” vóór „Gereformeerde kerk” een *verloochening* zou liggen van den naam „van onzen dierbaren Heiland”.

Nu weet Ds. Van Lingen, dat de kerken onder vadersen zich nooit anders dan „Gereformeerde kerken” genoemd hebben zonder meer. Hij weet ook dat deze bijvoeging van „Christelijke” in de beste jaren van de actie van 1834 nooit de officiële naam der kerken was. En hij weet evenzeer uit het keurig betoog van Ds. Sikkels, dat de naam „Christelijke” vóór Gereformeerde in vroeger eeuwen van zeer verdachte herkomst was. Meer nog, hij weet als man van talent, dat de naam van onzen Heere en Heiland in het woord *kerk* zelf reeds zit.

Dat hij nu dan niettemin de weglating van dit woord qualificeert als *verloochening* van den naam van onzen dierbaren Heiland, zou in gewonen toestand niet anders dan een verachtelijke poging zijn, om door een op effect berekende en bedrieglijke verklaring enkele onkundigen te vangen. Vooral dat woord *dierbaar* zou de maat doen overloopen.

Is er dan een andere uitweg, dan hier te denken aan die zelfverblindende, die door fanatisme over het oogvles trekt?

Ten tweede zegt hij: „Hoe hoog wij ook wetenschap stellen en prediking der objectieve verlossing noodig achten, zonder de subjectieve, de bevindelijke waarheid, achten wij die zonder nut voor de eeuwigheid. Wij mogen het volk niet van haar (sic) zielevoetsel berooven laten.”

Reeds dit haar na volk is meer dan een verschrijving, en toont wat gemis aan meesterschap over eigen gedachten intrad.

Maar duidelijker komt dit nog in den inhoud dezer woorden uit.

De objectieve verlossing is natuurlijk betgeen Christus *buiten* ons als Middelaar, ons ten behoeve, volbracht; de subjectieve verlossing is wat de Heilige Geest in ons werkt, om ons het verworven heil toe te passen.

Dat er nu onder ons ook maar één man zou zijn opgestaan, die wel Golgotha, maar niet de noodzakelijkheid van *geloof* en *bekeering* predikte, is zelfs door Ds. Van Lingen nooit beweerd.

Om toch iets te zeggen, s'elt hij dan ook tegenover de objectieve verlossing niet de subjectieve verlossing, maar de subjectieve *waarheid*, en die subjectieve waarheid noemt hij de *bevindelijke*. Een verwarring van begrippen, die met alle logica spoor.

Doch erger nog wordt dit, als hij in het alor, die *bevindelijke waarheid* het *waarachtig zielevoetsel* der gemeente noemt.

Het spreekt toch wel vanzelf, dat alle voedsel steeds beginnen moet met *buiten* ons te liggen, en dat het subjectieve bestaat in het *eten* van dit voedsel.

Onze vadersen noemden dan ook het *geloof* de hand of den mond der ziel, waarmee wij het voedsel tot ons nemen. En dat voedsel noemden ze steeds *Gods Woord*, als zijnde de weide, waarin de Dienaren der schapen van Gods kudde weiden moeten.

Neen, de man die zoo spreekt, is onze kundige broeder Van Lingen niet. Het is een fanatistische neiging, die zich van hem heeft meester gemaakt.

Dit blijkt ook uit het derde punt, als hij zegt: „Wij mogen ons niet in het gevaar brengen, te *enigen* voor kerkelijke leidslieden, die niet als *eersten* eisch voor de *Dienaren des Woords* stellen een *levend geloof*, en een *bijzondere roeping* tot het *werk*, om *eerst* wetenschap en gaven in de tweede plaats als *bewijzen* onzer roeping te vragen.”

Ook hier verradt reeds de stijl de stemming van geest. Wat toch is het, te zeggen: „om *eerst* wetenschap en gaven in de

gewede plaats eerst daarna, wetenschap en zin; nu niet.

Doch ook d gesteld, leidt t Onze stellen Van Lingen, u of iemand die bezit, dat w Geest gewoel nooit iets ande en ondersoek en blijkens g belijdens niet

In zijn kerk da nu gaan uitm. *levend* geloof als *kenner* der de rechten u

Naar inwon kerken bij de gevaars, maar afgegaan op zij Lingen zal al gaan heuren.

En wat nog wijs van die i roeping, onde en *gaven*.

Nota bene, eenig bewijs mijn, een geleezest ongeloe begaafdheid v wijs ware voor waar juist ond van voordrach meest valsche

Doch genoeg Van een kerl bezwaren en op zulk een o verdedigbare v nen wij in de beeld.

En toch, ge Ds. Van Linge Hij is blijkb keld. Hij verk die niet gedo woorden toerel

En daarom, ook het beeld ons oproepen, verwarde beel afteeken, maas den echten Va zame energie v die God hem i

Dáarin was l

Er

In het jong Gipsen weer b op de hoogte ons kerkelijk met een uitsta

Hij heeft he van den A-n om de Univers zegt daarvan, e eencaarsdaad haar behoud u

Zelf vindt hi zijn opinie is n Hij zegt toel

Misschien vin maar ik moet u van den Raad i zou hebben voo

teit. Nu we schand ik het een eend als we haar van een mal figur m wereld. Want he alleen het geld. regel van bezu